

Αποκλειστική
συνέντευξη
στη Σοφία Μυττά

Νικόλαος
Μητροπολίτης Μεσογαίας και Λαυρεωτικής

Η Πνευματική Νοσημοσύνη είναι η μόνη
που μπορεί να ελέγξει την Τεχνητή Ευφροσύνη

Σε μια εποχή όπου η Τεχνολογία εξελίσσεται ραγδαία και η Τεχνητή Νοημοσύνη συναντάται όλο και πιο συχνά στην καθημερινότητά μας, οι ηθικές και φιλοσοφικές προεκτάσεις της δεν μπορούν να αγνοηθούν. Ο Μητροπολίτης Μεσογαίας και Λαυρεωτικής Νικόλαος (κατά κόσμο Νικόλαος Χατζηνικολάου), προσωπικότητα με υψηλό επιστημονικό υπόβαθρο και βαθιά πνευματική σκέψη, μιλά για τις προκλήσεις που θέτει η Τεχνολογία, τον ρόλο της Εκκλησίας στη σύγχρονη κοινωνία και τη λεπτή ισορροπία μεταξύ προόδου και ανθρώπινης σκέψης.

Σεβασμιότατε, έχετε μια σημαντική ερευνητική δραστηριότητα. Ποιο είναι το επιστημονικό σας υπόβαθρο, ώστε να καταλάβουν και οι αναγνώστες μας τους λόγους της συζήτησής μας.

Οφείλω να ομολογήσω ότι παρά το επιστημονικό και ερευνητικό μου παρελθόν, δεν είμαι ειδικός της Τεχνητής Νοημοσύνης, ούτε της υπολογιστικής και ψηφιακής Τεχνολογίας. Παρά ταύτα, η ενασχόλησή μου με τη Βιοηθική και τις κοινωνικές συνέπειες της εκρηκτικής ανάπτυξης και των εντυπωσιακών εφαρμογών της τεχνολογίας μου δίνει κάποια δυνατότητα αξιολόγησης και της ηθικής διάστασης των Νέων Τεχνολογιών. Προβληματίζομαι κι εγώ όπως όλοι οι άνθρωποι.

Τι σας εντυπωσίασε περισσότερο στην ερευνητική σας πορεία και ποιο τεχνολογικό επίτευγμα ξεχωρίζετε;

Η ερευνητική εμπειρία γενικά εγκύπτει κάτι το μεγαλειώδες, γιατί η αναζήτηση της γνώσης και η άμεση συμμετοχή στην ανακάλυψη του καινούργιου και στη δημιουργία του πρωτότυπου λειτουργούν ως ανάπλαση του ίδιου του ερευνητή. Ανακαλύπτει κανείς κρυμμένες δυνατότητες μέσα του. Από μικρός ήμουν μαγεμένος με τη Φυσική, κάτι που τελικά διαμόρφωσε την κατεύθυνση των ερευνητικών μου δραστηριοτήτων. Ασχολήθηκα με διάφορους τομείς, αλλά κυρίως η ενασχόλησή μου με την Αστροφυσική αρχικά και στη συνέχεια με την Αιμοδυναμική και την Καρδιαγγειακή Φυσιολογία ήταν ιδιαίτερα ενδιαφέροντα. Η ικανότητα να ενσωματώσουμε τη Φυσική και την τεχνολογία στην Ιατρική για να βελτιώσουμε την ανθρώπινη υγεία είναι κάτι που θεωρώ ως εξαιρετικό επίτευγμα.

Ποια είναι η άποψή σας για το ρόλο της τεχνολογίας στη βελτίωση της ανθρώπινης ζωής και ευημερίας;

Η σύγχρονη τεχνολογία είναι αναμφισβήτητα κάτι το μοναδικό και ως προς την ιδιοφυΐα της εφεύρεσης και ως προς την χρησιμότητα των εφαρμογών της. Είναι ευλογία για την ανθρωπότητα,

καθώς μας δίνει απίστευτες δυνατότητες να βελτιώσουμε την καθημερινότητά μας. Παρά ταύτα, δεν αρκεί από μόνη της να φτιάξει ευτυχισμένους ανθρώπους. Είναι και άλλοι παράγοντες που διαμορφώνουν την ανθρώπινη ευημερία στο σύνολό της. Πριν αρκεστούμε στο εντυπωσιακό επίτευγμα και στις ευκολίες που μας παρέχει, είναι ανάγκη να εξετάσουμε και τις ηθικές και κοινωνικές πτυχές αυτών των εξελίξεων. Η χρήση της Τεχνολογίας είναι αυτή που της προσδίδει θετικό ή αρνητικό πρόσημο, που την καθιστά ευεργετική ή καταστροφική. Και αυτό εξαρτάται από εμάς.

Υπάρχουν φόβοι ότι η Τεχνολογία, και ειδικότερα η Τεχνητή Νοημοσύνη, μπορεί να αντικαταστήσει τον άνθρωπο σε πολλές πτυχές της ζωής μας. Πιστεύετε ότι ο φόβος αυτός είναι δικαιολογημένος;

Ο φόβος αυτός δεν είναι μόνο των απλών ανθρώπων αλλά και των ειδικών επιστημόνων. Ο Τζέφρι Χίντον, ένας από τους πρωτοπόρους της Τεχνητής Νοημοσύνης και γνωστός ως «νονός της AI», που μάλιστα βραβεύτηκε με το βραβείο Νόμπελ της Φυσικής μόλις τον περασμένο Οκτώβριο, εξέφρασε την ανησυχία του ότι μέχρι το 2050 η Τεχνητή Νοημοσύνη θα μπορούσε να οδηγήσει στην εξαφάνιση της ανθρωπότητας. Το γεγονός ότι εκτός από αυτόν και άλλοι ειδικοί επιστήμονες συμμερίζονται αυτή την ανησυχία, δεν μπορεί κανείς εύκολα να το προσπεράσει. Από την άλλη, άλλοι όπως ο Μπιλ Γκέιτς είναι αρκετά αισιόδοξοι. Η πρόοδος της Τεχνολογίας πρέπει να γίνεται με πολλή προσοχή και υπευθυνότητα και είναι σημαντικό να αξιολογούμε τις εξελίξεις με νηφαλιότητα. Ο φόβος, αν και γενικά είναι αρνητικό συναίσθημα, θα μπορούσε να έχει και τη θετική του πλευρά, εφόσον ξυπνά τον άνθρωπο και τον καθιστά πιο προσεκτικό.

Πιστεύετε ότι η κοινωνία είναι έτοιμη να διαχειριστεί αυτή τη νέα δύναμη που της προσφέρει η Τεχνητή Νοημοσύνη; Τι πρέπει να γίνει για να εξασφαλίσουμε ότι θα χρησιμοποιηθεί σωστά;

Μεγάλο ερώτημα! Η Τεχνολογία είναι σαν ένα αυτοκίνητο που όσο μεγαλύτερη ταχύτητα μπορεί να αναπτύξει τόσο καλύτερα

“Όταν αισθανόμαστε ότι με την επιστήμη γνωρίζουμε τα πάντα και με την τεχνολογία μπορούμε τα πάντα, τότε κινδυνεύουμε να νιώσουμε παντογνώστες και παντοδύναμοι, ότι δεν μας χρειάζεται κανένας Θεός

φρένα και ελεγκτικούς μηχανισμούς πρέπει να διαθέτει. Και βέβαια η σύγχρονη τεχνολογία τρέχει με ιλιγγιώδεις ταχύτητες. Προ ετών σε ένα μεγάλο συνέδριο κάποιος διάσημος κεντρικός ομιλητής μίλησε με θέμα «no speed limit on the information super highway», το οποίο σημαίνει αφήστε μας να κάνουμε ό,τι θέλουμε. Αν συμβεί αυτό, θα επιβεβαιωθεί ο Τζέφρι Χίντον και οι όμοιοί του. Η καταστροφή θα είναι αναπόφευκτη. Η χρήση της τεχνολογίας πρέπει να χαρακτηρίζεται από σοφία, σύνεση και ηθική, για να μην καταλήξουμε σε ολοκληρωτική καταστροφή. Ο μόνος τρόπος να μην οδηγηθούμε σε καταστροφικά λάθη από φιλοδοξία, ανασφάλειες ή ανόητες επιδιώξεις και παρανοϊκά συμφέροντα είναι η Πνευματική Νοημοσύνη να κυριαρχήσει επί της Τεχνητής Ευφυΐας. Όταν από τον ορίζοντά μας εξαφανιστεί ο Θεός, η ηθική, η ανθρωπιά, η αρετή, τότε ο άνθρωπος εκφυλίζεται σε μηχανή δίχως σοφία και σύνεση. Μοιάζει με κακοσχεδιασμένο αυτόνομο όχημα. Θα τρακάρει οπωσδήποτε. Το λογισμικό στην πορεία του ανθρώπου δεν είναι η ευφυΐα και η εξυπνάδα, αλλά ο νους, η νοημοσύνη, η σοφία. Πάντως είμαι και αισιόδοξος. Τελικά, οι κοινωνίες αυτοαμύνονται.

Πώς θεωρείτε ότι η Τεχνολογία και η Τεχνητή Νοημοσύνη επηρεάζουν τη νέα γενιά, που μεγαλώνει σε ένα τεχνολογικά προηγμένο περιβάλλον;

Δραστικά, και όχι μόνο τα νέα παιδιά αλλά και όλους μας. Παράδειγμα η χρήση του κινητού που έχει αλλάξει δραματικά τον άνθρωπο με συνακόλουθες συνέπειες την εξάρτηση, την αποκοινωνικοποίηση, τον αλαζονικό εγωκεντρισμό, τον περιορισμό δεξιοτήτων. Σταδιακά, ενώ αυξάνει η βιολογική και η γνωστική διάσταση στον άνθρωπο, αποδυναμώνονται οι υπόλοιπες. Συμπιέζονται το συναίσθημα και η βούληση, η αυτεξουσιότητα. Η αρμονία των ψυχικών δυνάμεων διαταράσσεται.

Το πρόβλημα είναι ότι οι νέοι μεγαλώνουν μέσα σε μια ατμόσφαιρα τεχνολογικής παντοδυναμίας και κυριαρχίας χωρίς τις εμπειρίες μιας φυσικής ζωής, χωρίς δυνατότητα εναλλακτικής σύγκρισης, χωρίς πολιτισμικά βιώματα. Μεγαλώνουν σαν να τρέφονται με ένα νόστιμο μεταλλαγμένο φαγητό, αγνοώντας τις γεύσεις της υγιεινής διατροφής.

Ουσιαστικά συγκρίνετε το παρόν με το παρελθόν. Παρατηρείτε μια αλλοίωση στις αξίες και τις δεξιότητες; Ποια είναι η μεγαλύτερη αλλαγή που βλέπετε στην κοινωνία λόγω της Τεχνολογίας;

Ένα βασικό πρόβλημα είναι ότι βασικές δεξιότητες έχουν σχεδόν εκλείψει, καθώς έχουμε μάθει να πατάμε ένα κουμπί και τα πάντα να γίνονται αυτόματα. Χάνεται η ικανότητα να σκεφτόμαστε και

να μαθαίνουμε με τον παραδοσιακό τρόπο. Ακόμη και η μνήμη αποδυναμώνεται. Το ίδιο και η υπολογιστική ικανότητα. Η πληροφορία μπαίνει μέσα μας έτοιμη, χωρίς επεξεργασία. Συχνά, καταπίνουμε μισές αλήθειες σαν ολόκληρες και χάνουμε την αλήθεια μας, την αίσθηση της ανθρώπινης ταυτότητάς μας. Ξεγελιόμαστε χωρίς να το καταλάβουμε. Δεν είναι λίγο αυτό.

Ποιο είναι το πιο επικίνδυνο φαινόμενο που παρατηρείτε με την Τεχνολογία;

Να τη θεοποιήσουμε.

Όταν αισθανόμαστε ότι με την επιστήμη γνωρίζουμε τα πάντα και με την τεχνολογία μπορούμε τα πάντα, τότε κινδυνεύουμε να νιώσουμε παντογνώστες και παντοδύναμοι, ότι δεν μας χρειάζεται κανένας Θεός. Λίγο θεοί είμαστε εμείς οι ίδιοι. Ίσως και καλύτεροι. Αυτή η πλάνη είναι ο μεγαλύτερος κίνδυνος.

Συναφές είναι να φτιάξουμε έναν άνθρωπο-ρομπότ με τεράστια φυσική και γνωστική ικανότητα, δίχως όμως συνείδηση, βούληση, συναίσθημα και ελευθερία, και να πιστέψουμε ότι αυτό το δυνατότερο και ικανότερο από τον άνθρωπο ανθρωποειδές είναι και καλύτερος άνθρωπος. Να το αγαπήσουμε και να το εμπιστευθούμε περισσότερο από τον άνθρωπο. Πολύ φοβούμαι πως η υπερεκτίμηση και θεοποίηση της τεχνολογίας κάνει δυσδιάκριτη την αλήθεια και παράλυτο τον άνθρωπο.

Παρατηρείται ότι ενώ η Τεχνολογία εξελίσσεται, αυξάνονται οι κοινωνικές παθήσεις και τα ψυχικά προβλήματα. Πώς συνδέετε αυτή την εξέλιξη με την απώλεια αξιών;

Νομίζω πως προκύπτει από τα προηγούμενα. Όταν υπερτονίζεται η βιολογική διάσταση του ανθρώπου, η υλικότητα και η μηχανικότητά του, μάλιστα με αποκλειστικό τρόπο, συρρικνώνεται η ηθική και πνευματική υπόστασή του. Η ψυχοσωματική ισορροπία διαταράσσεται. Παραμένει ένα υπερτροφικό σώμα που όμως φθίρειται και πεθαίνει και μία ατροφική ψυχή που διψάει και αρρωσταίνει. Όταν η ψυχή χάσει την αιώνια προοπτική της και τον προσ τον Θεό προσανατολισμό της, μικραίνει, πνίγεται στην προσωρινότητα, χάνει το οξυγόνο της, ασφυκτιά, χάνει την πνοή της. Πώς να μην αρρωστήσει; Επιπλέον, σε μια κοινωνία που υπερτονίζεται το εγώ, εξαφανίζονται από τον ορίζοντα οι άλλοι και φυσικά διαταράσσονται οι σχέσεις. Πώς να μην υπάρξουν κοινωνικά προβλήματα;

Μπορεί η Επιστήμη και η Τεχνολογία συνεχώς να εξελίσσονται, η πίστη όμως στον Θεό και οι υγιείς παραδοσιακές αξίες παραμένουν απαραίτητες για την ανθρώπινη ύπαρξη.

Η στενή σχέση ανθρώπου και τεχνολογίας, πιστεύετε ότι δημιουργεί προβλήματα στην κοινωνία;

Η Τεχνολογία, αν δεν τη χρησιμοποιούμε με σύνεση, θα μπορούσε να οδηγήσει σε εθισμό, αποδυναμωση των σχέσεων, απομονωτισμό, ψευδαισθήσεις, παραπλανητική αυτάρκεια, απώλεια προσανατολισμού. Όταν ζούμε σε έναν κόσμο όπου η κοινωνική πραγματικότητα χάνεται μέσα σε εικονικές πραγματικότητες, είναι εύκολο να γλιστρήσουμε στο ψέμα και στη μυωπική θεώρηση του κόσμου. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι φταίει η τεχνολογία, όπως και όταν κάποιοι σκανδαλίζουν δεν φταίει η Εκκλησία.

Θεωρείτε ότι η Τεχνητή Νοημοσύνη είναι μια ευκαιρία ή ένας κίνδυνος για την ανθρωπότητα;

Είναι και τα δύο. Είναι μια τεράστια δύναμη που μπορεί να εξελιχθεί σε κίνδυνο, αλλά και σε μια μεγάλη ευκαιρία. Η μεγαλύτερη ευκαιρία είναι να συνειδητοποιήσουμε ότι η ευφυΐα μας χρειάζεται την νοημοσύνη της καρδιάς, τη σοφία. Δεν ελέγχεται αλλιώς ούτε αξιοποιείται επιτυχώς. Η Τεχνητή Νοημοσύνη μπορεί να επηρεάσει τις αποφάσεις και τη ζωή μας, από την υγεία μέχρι την εργασία, από την εκπαίδευση μέχρι τη δικαιοσύνη, από την καθημερινότητα μέχρι τη φιλοσοφία μας. Και αυτά δεν είναι ασήμαντα. Σκεφτείτε έναν αλγόριθμο που αποφασίζει σε ένα δικαστήριο ή στην υγεία. Αν δεν υπάρχει ανθρώπινη εποπτεία, τα αποτελέσματα μπορεί να είναι καταστροφικά. Πίσω από κάθε αλγόριθμο, όμως, βρίσκονται άνθρωποι. Το ζήτημα είναι πώς αυτοί καθοδηγούν τη χρήση της Τεχνολογίας. Η πρόκληση να γίνουμε όχι εξυπνότεροι αλλά σοφότεροι είναι μοναδική.

Μπορούμε να διασφαλίσουμε ότι η Τεχνητή Νοημοσύνη δεν θα οδηγήσει σε περαιτέρω κοινωνικές ανισότητες ή αδικίες;

Η ανισότητα πάντα υπήρχε και δυστυχώς θα συνεχίσει να υπάρχει. Σήμερα το χάσμα είναι τεράστιο, με έναν πολύ μικρό αριθμό ανθρώπων να κατέχει περισσότερο πλούτο από όσο ολόκληρες χώρες. Αυτό δεν είναι πρόβλημα της Τεχνολογίας, αλλά της έλλειψης ηθικής και πνευματικής νοημοσύνης. Αν δεν αλλάξουμε αυτήν τη θεμελιώδη ανισορροπία, τότε καμία Τεχνολογία δεν μπορεί να φέρει τη δικαιοσύνη από μόνη της. Η Εκκλησία είναι το καλύτερο πανεπιστήμιο πνευματικής νοημοσύνης. Έτσι νομίζω. Δεν ξέρω κάτι άλλο.

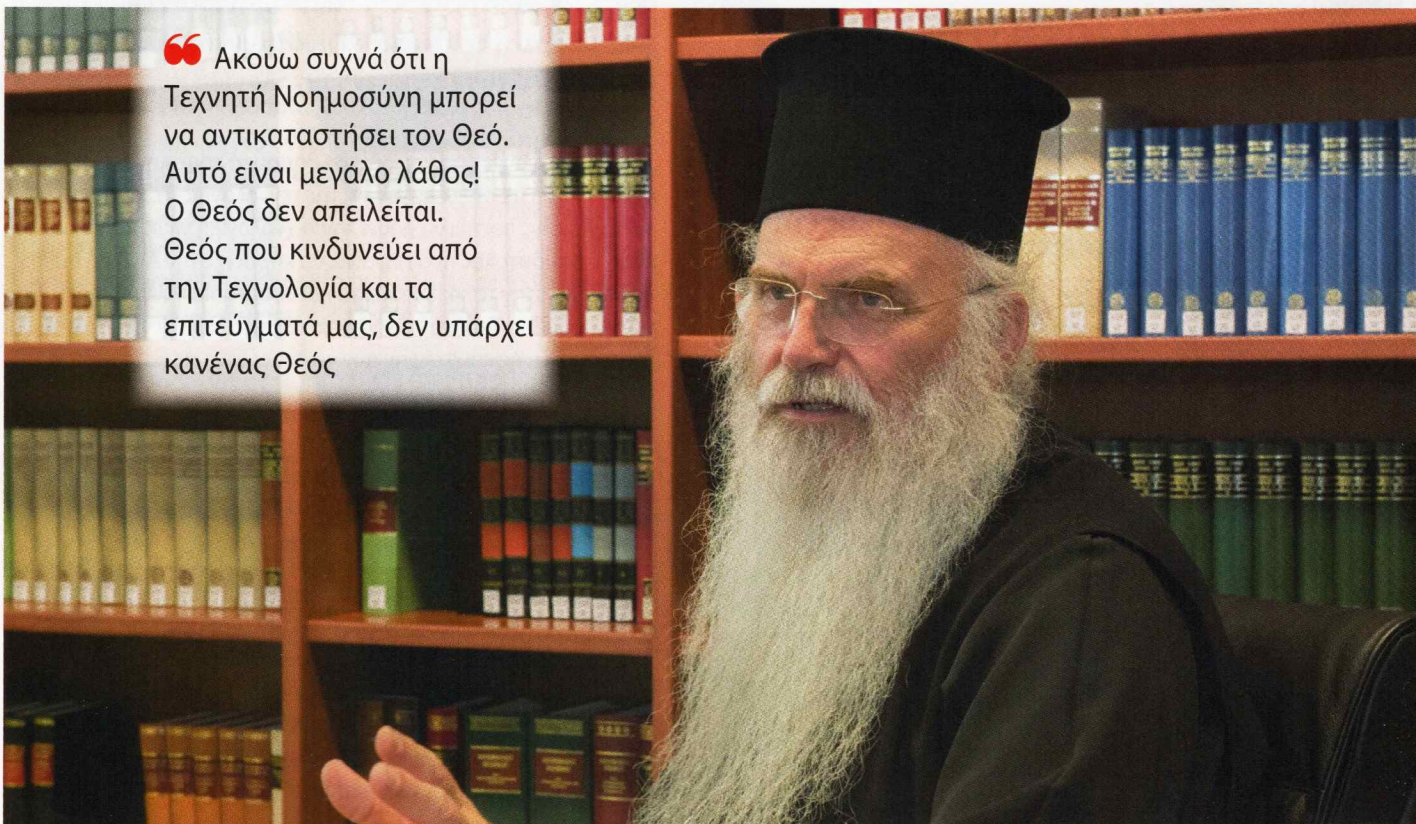
Πιστεύετε πως η Πίστη κινδυνεύει από την Τεχνολογία;

Η Πίστη κινδυνεύει όχι από την Τεχνολογία, αλλά από τους... πιστούς. Η αληθινή Πίστη δεν κινδυνεύει από κανέναν. Αντίθετα κινδυνεύει όταν εμείς, οι λεγόμενοι πιστοί, υιοθετούμε ιδέες και πρακτικές που την αποξενώνουν από την αυθεντική ουσία της. Ακούω συχνά ότι η Τεχνητή Νοημοσύνη μπορεί να αντικαταστήσει τον Θεό. Αυτό είναι μεγάλο λάθος! Ο Θεός δεν απειλείται. Θεός που κινδυνεύει από την Τεχνολογία και τα επιτεύγματά μας, δεν υπάρχει. Η Τεχνολογία δεν μπορεί να αντικαταστήσει ούτε και τον άνθρωπο. Απλά, μπορεί να τον ξεγελάσει, να τον ζαλίσει και να τον μπερδέψει. Μια Εκκλησία που μπορεί να αντικαταστήσει την εξομολόγηση, τα μυστήρια, το κήρυγμα με αλγοριθμική τεχνολογία αυτοακυρώνεται. Δεν χρειάζεται να το κάνει.

Η Πίστη δεν είναι απλώς το μοντέλο του καλού ανθρώπου ή μια θρησκευτική αντίληψη ή ένα ιδεολόγημα. Είναι κοινωνία με το Θεό, ζωντανή σχέση. Αυτός είναι ο πλούτος που έχει η δική μας παράδοση. Ο Θεός δεν είναι έννοια ή ανώτερη δύναμη πέρα από μας ή τάπα που καλύπτει το κενό των υπαρξιακών αναζητήσεων του ανθρώπου. Ο Θεός είναι πρόσωπο υπαρκτό, αληθινό που κοινωνείται και έτσι επιβεβαιώνεται και γνωρίζεται. Η «Αποκάλυψη» δεν είναι η απειλή του Θεού, είναι η ενεργός παρουσία Του στη ζωή του ανθρώπου. Ο Θεός είναι παρών και ενεργεί. Αυτό και μόνο είναι το αληθινό και ζωντανό πρόσωπο του Θεού. Δεν υπάρχει άλλο.

Δηλαδή η Τεχνολογία και η Πίστη είναι έννοιες ασύμβατες;

Κάθε άλλο. Ούτε ασύμβατες είναι ούτε αντικρούμενες. Μπορούν να συνδυαστούν, αλλά δεν μπορούν να συγκριθούν. Η Τεχνολογία

“ Ακούω συχνά ότι η Τεχνητή Νοημοσύνη μπορεί να αντικαταστήσει τον Θεό. Αυτό είναι μεγάλο λάθος! Ο Θεός δεν απειλείται. Θεός που κινδυνεύει από την Τεχνολογία και τα επιτεύγματά μας, δεν υπάρχει κανένας Θεός

“ Η Τεχνητή Νοημοσύνη είναι εξαιρετική, όταν χρησιμοποιείται για διαγνωστικούς σκοπούς στην Ιατρική. Ωστόσο, δεν είναι κάτι, που μπορεί να αντικαταστήσει την πραγματική κοινωνία μας με το Θεό. Η ελπίδα στον Θεό ποτέ δεν προδίδει

είναι ένα εργαλείο, μια δύναμη, που μας βοηθά να κατανοήσουμε και να αξιοποιήσουμε τη γνώση. Αλλά δεν έχει καμία σχέση με την ουσία της Πίστης. Παρόλα αυτά, είναι σημαντικό να την χρησιμοποιούμε σωστά και να την εκτιμούμε. Για παράδειγμα, η Τεχνητή Νοημοσύνη είναι εξαιρετική όταν χρησιμοποιείται για διαγνωστικούς σκοπούς στην Ιατρική. Ωστόσο, δεν είναι κάτι που μπορεί να αντικαταστήσει την πραγματική κοινωνία μας με το Θεό. Όσο και αν την θεοποιούμε, δεν είναι θεός. Ούτε μπορεί να γίνει άνθρωπος.

Η ελπίδα που γεννάται από την πίστη, λοιπόν, παραμένει αναλλοίωτη;

Αν είναι γνήσια η πίστη, φυσικά και παραμένει αναλλοίωτη. Μου άρεσε όπως θέτετε το ερώτημα, ότι η ελπίδα γεννιέται από την πίστη και όχι το αντίθετο. Η ελπίδα που στηρίζεται στα πολιτικά συστήματα ή στις κοινωνικές σχέσεις και συνθήκες απογοητεύει. Αντίθετα η ελπίδα στον Θεό ποτέ δεν προδίδει. Δεν έχει σημασία αν κάποιες φορές η εικόνα ή η έκφραση των ανθρώπων της Εκκλησίας απογοητεύει. Όταν υπάρχουν οι λίγοι ίσως γνήσιοι άνθρωποι του Θεού, αυτοί έχουν τη δύναμη και την επιρροή να εμπνεύσουν άλλους και να κρατήσουν τη φλόγα της ελπίδας ζωντανή.

Πιστεύετε ότι η Επιστήμη και η Θρησκεία βρίσκονται σε διάλογο ή σε αντιπαράθεση, ειδικά στο ζήτημα της Τεχνολογίας;

Δεν θα το έβλεπα σαν αντιπαράθεση. Η Επιστήμη δεν χρειάζεται τη Θρησκεία για να υπάρχει ούτε και η Θρησκεία την «πατερίτσα»

της Επιστήμης για να επιβεβαιώνεται. Εάν η κάθε μία αγωνίζεται να βρει την αλήθεια, η μεν του φυσικού κόσμου η δε του Θεού, γιατί να υπάρχει αντιπαράθεση; Απλά, «η φύση των όντων» ανακαλύπτεται, ενώ «οι λόγοι των όντων» αποκαλύπτονται. Το ένα είναι δουλειά της Επιστήμης, το άλλο του Θεού. Η αποκάλυψη του Θεού δεν απειλείται από τα επιτεύγματα της Επιστήμης.

Πώς διατηρούμε την πνευματική μας υπόσταση σε έναν κόσμο, που γίνεται όλο και πιο μηχανικός;

Η πνευματικότητα δεν είναι κάτι που προκύπτει μηχανικά. Πρέπει να καλλιεργούμε τη σχέση μας με τον Θεό, τη δίψα μας γ' Αυτόν, την πίστη, να εμπιστευόμαστε τον Θεό και όχι τη μηχανική υπόσταση του ανθρώπου. Αν το πετύχουμε αυτό, τότε μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε την τεχνολογία με σωστό τρόπο. Η Εκκλησία δίνει ελπίδα και ελευθερία. Όπως λέγει και ο Άγιος Αυγουστίνος, «αγάπα τον Θεό και κάνε ό,τι θέλεις». Αν ακολουθήσουμε αυτόν τον δρόμο, τότε μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε και την Τεχνολογία με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Αν υπάρχει ηθική, δεν χρειάζονται περιορισμοί. Ο αληθινά ελεύθερος άνθρωπος δεν χρειάζεται εξωτερικά όρια, γιατί καθοδηγείται από εσωτερικές αρχές.

Θεωρείτε ότι έχει εκλείψει η ανάγκη της πίστης;

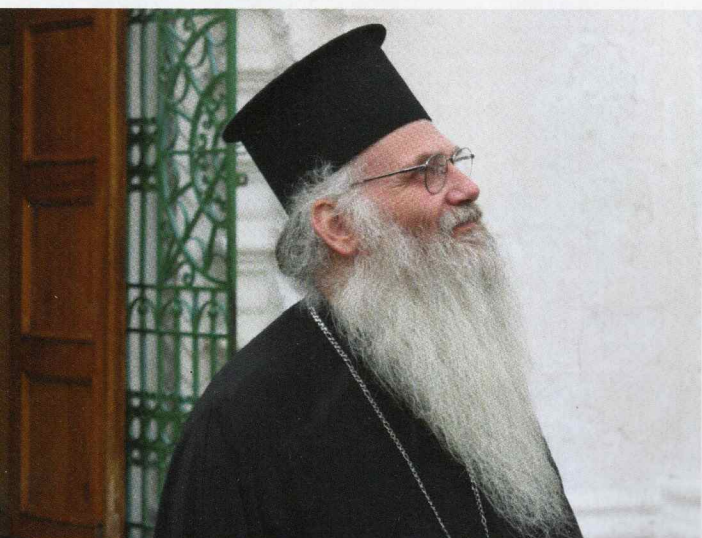
Όχι μόνο της πίστης, αλλά και της μάθησης γενικότερα. Το πνεύμα της μαθητείας, η δίψα για γνώση έχουν ατονήσει. Ένα παιδί σήμερα πιστεύει πως τα ξέρει όλα, γιατί έχει ένα κινητό στο χέρι του. Ο κόσμος όμως δεν ερμηνεύεται χωρίς πίστη και Θεό. Ούτε γνωρίζεται έτσι. Ούτε πάλι οι άνθρωποι μπορούν να πιστέψουν αν δεν εμπνευστούν. Και εδώ βρίσκεται η ευθύνη της Εκκλησίας, όχι να κρίνει τον κόσμο, αλλά να φανερώνει τον Θεό.

Πώς μπορεί η Εκκλησία να προσεγγίσει τους νέους, που μεγαλώνουν σε έναν τεχνολογικά κορεσμένο κόσμο;

Το πρώτο είναι να ζήσει η ίδια τον θησαυρό της αλήθειας της και όχι να νιώθει μειονεκτικά έναντι της τεχνολογίας. Το αντίθετο μάλιστα. Επίσης, πρέπει να μάθει την τεχνολογική γλώσσα. Δηλαδή, ένας ιεραπόστολος που πηγαίνει να κηρύξει στην Αφρική πρέπει να μιλήσει στην τοπική διάλεκτο και νοοτροπία. Αλλιώς, ποιός θα τον καταλάβει; Έτσι και η Εκκλησία σήμερα πρέπει να κατανοήσει τον τρόπο ζωής και σκέψης των νέων. Αν δεν μας καταλαβαίνουν, το μήνυμα χάνεται.

Μπορεί η Τεχνητή Νοημοσύνη να χρησιμοποιηθεί για τη διάδοση του λόγου του Θεού;

Ίσως! Αρκεί να μη φτιάχνει τεχνητή και όχι αυθόρμητη, φυσική πίστη. Ας πούμε ότι είναι Μεγάλη Πέμπτη και χιλιάδες άνθρωποι προσέρχονται στις εκκλησίες για να κοινωνήσουν. Μπορείτε να φανταστείτε ρομπότ να μεταδίδουν τη Θεία Κοινωνία; Αυτό είναι εκτροπή. Το μυστήριο δεν είναι μια μηχανική διαδικασία, είναι μυσταγωγία. Η Τεχνητή Νοημοσύνη θα μπορούσε όμως να αξιοποιηθεί στα μέσα επικοινωνίας της Εκκλησίας, στη διάδοση του μηνύματός της, στην εκπαίδευση, στην κατήχηση, στη διδασκαλία.

Στον τομέα της Υγείας, η Τεχνολογία μπορεί να σώσει ζωές, αλλά δημιουργεί και ηθικά διλήμματα. Ποια είναι η θέση σας σχετικά με τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης στην Ιατρική;

Στη «Γαλιλαία», στο ίδρυμά μας για καρκινοπαθείς τελικού σταδίου, αντιμετωπίζουμε συχνά τέτοια διλήμματα. Πόσο πρέπει να παραταθεί η ζωή; Πότε κάποιος θεωρείται ζωντανός; Πότε οι προσπάθειές μας να παρατείνουμε τη ζωή παρεμποδίζουν τον θάνατο;

Η Τεχνητή Νοημοσύνη είναι εργαλείο, αλλά όχι απόλυτος κριτής. Μπορεί να βοηθήσει, να δώσει πληροφορίες, να προτείνει λύσεις, αλλά δεν μπορεί να αντικαταστήσει την ανθρώπινη απόφαση, τη συμπόνια, την πνευματική διάσταση της ζωής και του θανάτου. Οι αποφάσεις, που απαιτούν ανθρωπιά και κρίση, δεν είναι αρμοδιότητα τεχνολογικών διαδικασιών

Πιστεύετε ότι η Τεχνητή Νοημοσύνη θα αλλάξει τον τρόπο που βλέπουμε την ανθρώπινη ζωή;

Ασφαλώς. Το έχει ήδη κάνει. Ο τρόπος που αντιλαμβανόμαστε τον εαυτό μας και τον κόσμο γύρω μας μεταβάλλεται. Το ερώτημα είναι αν αυτή η αλλαγή θα μας βοηθήσει να γίνουμε πιο ανθρωπιοι ή αν θα μας αποξενώσει από την ουσία μας, αν θα κάνει δυσδιάκριτη την αλήθεια μας.

Αν βρισκόσασταν μπροστά σε ένα ακροατήριο Επιστημόνων, ποιο μήνυμα θα θέλατε να τους μεταφέρετε για τη σχέση τους με την πίστη;

Πρώτα θα ήθελα να καταλάβω αν υπάρχει ειλικρινής αναζήτηση ή αν πρόκειται για απλή περιέργεια. Αν όντως υπάρχει αναζήτηση, τότε θα τους έλεγα ότι η Επιστήμη είναι μια πορεία γνώσης του φυσικού κόσμου, αλλά η πίστη είναι η τέταρτη διάσταση, ένας βαθμός ελευθερίας παραπάνω, μια άλλη διάσταση γνώσης. Η πίστη δεν είναι απλώς ένα σύνολο απαντήσεων σε στριφνά ερωτήματα, αλλά μια σχέση, μια κοινωνία με τον Θεό.

Η Επιστήμη ερευνά τον υλικό κόσμο, ενώ η Πίστη αγκαλιάζει το υπαρξιακό βάθος της ζωής.

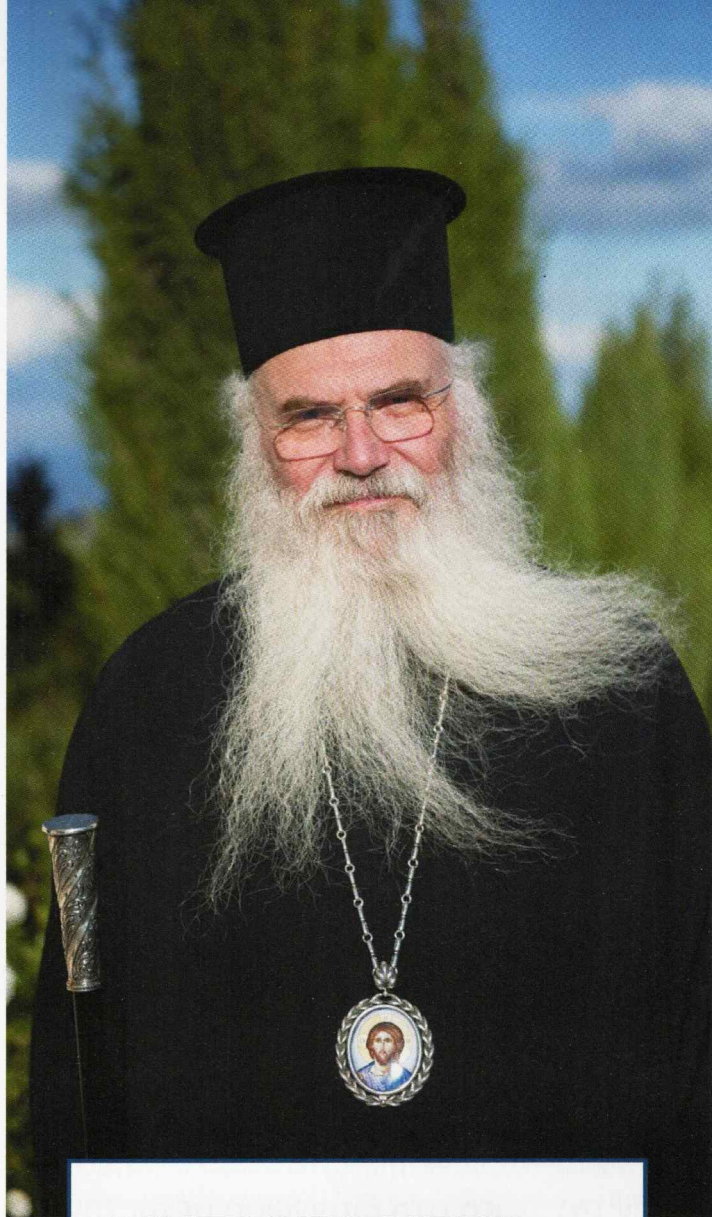
Η πρώτη κατασκευάζει μορφωμένους, η Πίστη φωτισμένους. Υπέροχη η γνώση, ασύγκριτα ανώτερη η πίστη!

Αν ο Ιησούς ζούσε σήμερα, πιστεύετε ότι θα χρησιμοποιούσε την Τεχνολογία για να επικοινωνήσει το μήνυμά Του;

Προφανώς δεν μπορώ να πω ούτε να φανταστώ τι θα έκανε ο Χριστός. Με ξεπερνά. Εξάλλου ποτέ δεν ένιωσα ότι είμαι εκπρόσωπος του Θεού στον κόσμο. Αν κάποιους εκπροσωπώ, είναι οι άνθρωποι προς τον Θεό.

Η αποστολή μου είναι να μεταφέρω τις προσευχές και τις αγωνίες των ανθρώπων στον Κύριο, όχι να υποθέτω τι θα έκανε Εκείνος. Μαζεύω τις ανάγκες, τους στεναγμούς, τους ανθρώπινους πόνους και πόθους και λέω: «Θεέ μου, αυτοί είμαστε. Με τις αδυναμίες μας, τα λάθη μας, τις ανησυχίες μας. Ελέησέ μας». Αυτό το κάνω πιο εύκολα.

Και δεν είναι λίγο.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

» Ο Μητροπολίτης Νικόλαος κατά κόσμο Νικόλαος Χατζηνικολάου γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη, στις 13 Απριλίου 1954) είναι Έλληνας θεολόγος, κληρικός της Ορθόδοξης Εκκλησίας, επίσκοπος της Εκκλησίας της Ελλάδος και Μητροπολίτης Μεσογαίας και Λαυρεωτικής από το 2004. Έχει διδάξει στα Πανεπιστήμια Αθηνών και Κρήτης, καθώς και στην Θεολογική Σχολή Βalamand του Λιβάνου.